

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Windpark Deil

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

8 juni 2017 / projectnummer: 3204

1. Oordeel over het milieueffectrapport (MER) en de aanvulling daarop

De omgeving van verkeersknooppunt Deil is in de Windvisie Provincie Gelderland¹ aangewezen als een geschikt gebied om windenergie te combineren met andere intensieve functies. Op deze locatie willen Prodeon, Raedthuys, Wind & co (Yard Energy) en Burgerwindcoöperatie Geldermalsen-Neerijnen het windpark Deil realiseren. Het windpark is gelegen op zowel het grondgebied van de gemeente Neerijnen als van de gemeente Geldermalsen, zodat twee bestemmingsplannen worden voorbereid. Daarnaast dienen de gemeenten een (gezamenlijke) omgevingsvergunning te verlenen. Voor de vast te stellen bestemmingsplannen en omgevingsvergunning wordt de procedure voor milieueffectrapportage doorlopen en is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeenten Neerijnen en Geldermalsen nemen daarover besluiten.

Oordeel

Beide gemeenten hebben de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie'²) gevraagd zich uit te spreken over de juistheid en de volledigheid van de informatie in het MER. In haar advies d.d. 15 mei 2017 concludeerde de Commissie dat het MER al veel goede informatie bevat over de alternatieven en hun milieueffecten. Wel signaleerde zij nog twee tekortkomingen. Het opheffen ervan achtte zij essentieel voor het volwaardig mee kunnen wegen van het milieubelang bij de besluitvorming. De tekortkomingen betroffen:

- de beschrijving van de gevolgen voor de kernkwaliteiten van het Gelders Natuur Netwerk (GNN)
- de landschappelijke gevolgen van het voorkeursalternatief.

In reactie daarop hebben de initiatiefnemers een aanvulling op het MER opgesteld. Deze is ter beoordeling voorgelegd aan de Commissie.

De Commissie is van oordeel dat met de aanvulling op het MER de essentiële informatie aanwezig is om een besluit te kunnen nemen waarin het milieubelang volwaardig wordt meegewogen.

Wat blijkt uit de aanvulling op het MER?

Met de aanvulling op het MER is duidelijk geworden welke effecten het voornemen heeft op de kernkwaliteiten van de GNN. Het aangepaste Natuurversterkingsplan laat zien dat deze kernkwaliteiten per saldo substantieel worden versterkt, zowel qua verlies aan oppervlakte als kwaliteit. De initiatiefnemers garanderen daarbij de langjarige beschikbaarheid van compensatienatuur.

In de aanvulling zijn visualisaties gepresenteerd van de landschappelijke gevolgen van het voorkeursalternatief. Deze zijn vergeleken met die van alternatief '11-groot', dat als basis is

¹ Geamendeerd vastgesteld door PS op 22 november 2014

² De samenstelling en werkwijze van de werkgroep van de Commissie m.e.r. en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt door nummer [3204](#) op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

gebruikt voor het voorkeursalternatief. In vergelijking tot alternatief '11-groot' zijn verschillende turbines tot maximaal ca 100 meter verschoven om het GNN te ontzien, de afstand tot buisleidingen te vergroten, dan wel de energieopbrengst te optimaliseren. Het voorkeursalternatief heeft door de verschuiving van de turbines een negatief effect op de beleving van de horizon en in mindere mate de herkenbaarheid van de opstelling.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe.

2. Toelichting op het oordeel

2.1 Gevolgen kernkwaliteiten Gelders Natuur Netwerk (GNN)

MER

Per 1 maart 2017 is de Omgevingsverordening Gelderland gewijzigd, waardoor windturbines in het GNN onder voorwaarden mogelijk worden gemaakt. De kernkwaliteiten van het GNN dienen substantieel te worden versterkt, waarbij de oppervlakte die verloren gaat met 200% wordt gecompenseerd³.

In het MER is aangegeven dat het maximale ruimtebeslag van windturbines op het GNN maximaal 10.000 m² bedraagt. Op grond van het uitgewerkte voorkeursalternatief zoals opgenomen in het voorontwerp-bestemmingsplan is sprake van 6.298 m² ruimtebeslag dat met een factor 2 gecompenseerd dient te worden, in totaal dus 12.596 m² (1,26 ha).

Ook is geconcludeerd dat de kernkwaliteiten van het GNN niet worden aangetast, onder meer omdat de verminderde geschiktheid van leefgebied verwaarloosbaar is ten opzichte van het totale aanbod aan potentieel foerageergebied.⁴ Tegelijkertijd valt in het MER te lezen dat de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten wordt aangetast, en een straal van maximaal 200m rond de turbines minder geschikt wordt als foerageergebied voor vogels. Bovendien kan ook de slaapplek van grauwe ganzen en grutto's verstoord worden.⁵

In het compensatieplan⁶ is aangegeven dat initiatiefnemers van het Windpark met Vitens een overeenkomst hebben gesloten om in het nabijgelegen waterwingebied ca. 2 ha extra natuur te ontwikkelen. De Commissie vindt dit een perspectievolle oplossing maar kan niet goed volgen hoe de invulling van compensatie-opgave tot stand komt, rekening houdend met de beoogde substantiële versterking van de kernkwaliteiten van het GNN. Zij acht dan ook onvoldoende aannemelijk gemaakt dat aantasting van de kernkwaliteiten is uitgesloten.

³ Artikel 2.7.1.6, eerste lid en Artikel 2.7.1.7, eerste lid onder c. van de gewijzigde Omgevingsverordening Gelderland (Provinciaal blad 2017 nr. 1234).

⁴ Achtergrondrapport Natuur, hoofdstuk 12.

⁵ In het MER is aangegeven dat alle beschermde soorten en hun leefgebieden deel uitmaken van de kernkwaliteiten. Voor vlinders, reptielen, amfibieën en vogels van cultuurlandschappen zijn bovendien ontwikkelingsdoelen geformuleerd.

⁶ Met compensatieplan wordt bedoeld het Natuurversterkingsplan GNN behorende bij het voorontwerp-bestemmingsplan.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER aan te geven welke effecten barrièrewerking en geluidbelasting hebben op de kernkwaliteiten van het GNN, waaronder soorten en hun leefgebieden. Onderbouw vervolgens op welke aangetaste kernkwaliteiten (verlies aan oppervlakte en kwaliteit) de compensatieopgave zich moet richten, en hoe de compensatie wordt vormgegeven.

Aanvulling op het MER

De aanvulling bestaat uit een aangepast 'Natuurversterkingsplan GNN'. Hierin wordt gemotiveerd dat de kernkwaliteiten van het GNN per saldo substantieel worden versterkt. In eerste instantie was alleen ingegaan op ruimtebeslag binnen het GNN (8.095 m²) dat met een factor twee gecompenseerd moet worden, zodat de totale compensatieopgave voor ruimtebeslag 1,62 ha bedraagt. De initiatiefnemers zijn met waterbedrijf Vitens overeengekomen om een juist buiten het GNN gelegen gebied van 2 ha, dus meer dan de compensatieopgave, de bestemming 'natuur' (naast waterwingebied) te geven. Het gebied ('compensatiegebied A') wordt ingericht als gevarieerd (half)natuurlijk vochtig grasland, in welk kader ook verschravingsbeheer zal plaatsvinden.

Naast ruimtebeslag treedt ook kwaliteitsvermindering rond de turbines op. De verstoring van broedende, foeragerende en (op slaapplaatsen) rustende vogels reikt tot 200 meter rond de turbines. Tot op 400 meter kan verstoring van slapende ganzen optreden. Ook deze kwaliteitsvermindering wordt gecompenseerd in 'compensatiegebied B'. Dit gebied grenst aan het GNN en compensatiegebied A. Ook hier vindt verschaling en hydrologisch herstelbeheer plaats gericht op weidevogels en foerageergebied en slaapplaats van overwinterende ganzen en andere watervogels, waaronder de Wulp. De herinrichting wordt door initiatiefnemers financieel ondersteund. Vitens handhaaft voor dit natuurontwikkelingsgebied de bestemming 'bedrijf-nutsvoorziening'. De initiatiefnemers garanderen (overeenkomstig het bepaalde in de Omgevingsverordening) evenwel de langjarige beschikbaarheid van compensatienatuur.

Met de aanvullende informatie is naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie beschikbaar gekomen voor de besluitvorming.

2.2 Landschappelijke gevolgen voorkeursalternatief

MER

In het MER is alternatief '11 groot' als basis gebruikt voor het voorkeursalternatief. In vergelijking met alternatief '11 groot' zijn in het voorkeursalternatief verschillende turbines tot maximaal ca 100 meter verschoven om het GNN te ontzien, de afstand tot buisleidingen te vergroten, dan wel de energieopbrengst te optimaliseren. De Commissie constateert dat daarmee de 'vloeiende lijn', waar in alternatief '11 groot' nog sprake van is, wordt aangetast. De landschappelijke gevolgen van het voorkeursalternatief zijn in het MER niet gevisualiseerd en niet apart beoordeeld.

De Commissie heeft geadviseerd in een aanvulling op het MER de landschappelijke gevolgen van het voorkeursalternatief via visualisaties inzichtelijk te maken.

Met name ook het zicht vanaf de Rijkswegen A15 en A2⁷ is daarbij relevant. Onderbouw de beoordeling van de landschappelijke gevolgen van het voorkeursalternatief, mede in vergelijking tot die van de overige alternatieven.

Aanvulling op het MER

In de aanvulling op het MER zijn visualisaties van het voorkeursalternatief opgenomen en vergeleken met het alternatief '11 groot'. Bij de vergelijking is uitgegaan van de maximale maten uit het voorkeursalternatief, en daarmee het landschappelijk meest negatieve beeld. De zichtpunten zijn genomen vanuit representatieve punten vanaf de A15, A2 en N830.

Geconcludeerd wordt dat, gezien vanuit het westen in de lengterichting van de lijn en vanuit het noorden en zuiden haaks op de lijn, de verschillen tussen het voorkeursalternatief en alternatief '11 groot' niet te zien zijn. Alleen kijkend vanuit het oosten in de lengterichting van de lijn is er een duidelijk verschil tussen de beide alternatieven aanwezig.

Ook is aangegeven dat, in vergelijking tot alternatief '11-groot', het voorkeursalternatief een negatief effect heeft op het landschap

wat betreft de invloed op de beleving van de horizon en, door de verspringende lijn, in mindere mate de herkenbaarheid van de opstelling. De Commissie signaleert daarbij dat in de beoordelingstabel in de aanvulling op het MER alleen de beoordeling van de 'herkenbaarheid opstelling' bij 'het voorkeursalternatief boven' is gewijzigd van 0 naar -. Niet is onderbouwd waarom de beoordeling van 'voorkeursalternatief onder' niet is gewijzigd van 0 naar -. De Commissie acht een wijziging in beoordeling passend gezien het feit dat ook hier sprake van een verspringende lijn.

Met het 'wegbeeldanalyse verkeersveiligheid'-onderzoek is nu beter het effect van de verspringing van de 4e en 5e turbine voor de weggebruiker zichtbaar geworden. Door de verspringing lopen nu de eerste 5 turbines parallel aan de A15 en vervolgens na een verspringing de volgende 6 ook parallel aan, maar dan op een grotere afstand van de A15. Door het naar voren schuiven van een turbine ontstaat een betere wegbegeleiding. Dit is helder verwoord en gevisualiseerd.

Met de aanvullende informatie is naar het oordeel van de Commissie voldoende informatie beschikbaar gekomen voor de besluitvorming.

⁷ De automobilist op Rijksweg A2 kruist de lijn met turbines haaks. Door een continue lijn in plaats van twee aparte lijnen staan de windturbines dicht bij Rijksweg A2 en vernauwen daarmee de doorgang. Geef een beschrijving van de beleving hiervan (invloed op rust).

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing MER

Initiatiefnemer: Prodeon, Raedthuys, Wind & co (Yard Energy) en Burgwindcoöperatie Geldermalsen–Neerijnen

Bevoegd gezag: Gemeenten Neerijnen en Geldermalsen

Besluit: Vaststellen bestemmingsplannen en omgevingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: D22.2

Activiteit: Oprichten van een windpark in de omgeving van verkeersknooppunt Deil

Procedurele gegevens:

Aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 8 februari 2017

Kennisgeving MER: 23 februari 2017

Ter inzage legging MER: 24 februari 2017 t/m 6 april 2017

Voorlopig toetsingsadvies uitgebracht: 15 mei 2017

Toetsingsadvies uitgebracht: 8 juni 2017

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

dhr. ir. P. van der Boom

dhr. dr. G.P.J. Draaijers (secretaris)

dhr. ing. C.P. Slijpen

mw. M.A.J. van der Tas (voorzitter)

dhr. ing. R.L. Vogel

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in het besluit. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.7 dan wel 7.23 van de Wet milieubeheer, en van eventuele documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, vóór het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang. Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie: <http://www.commissiemer.nl/advisering/watbiedtdecommissie>

Betrokken documenten:

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3204](#) in te vullen in het zoekvak.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Bezoekadres

A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

Postadres

Postbus 2345
3500 GH Utrecht

t 030-2347666

e mer@eia.nl

w commissiemer.nl

